

Dokument-typ	Dokumentnamn	Uppföljning	Version Gäller från
Riktlinje	Riktlinjer för direktupphandling för Farsta stadsdelsnämnd	Årsvis samt vid förändringar i lagstiftning eller i organisationen.	1.0
Beslutas av	Gäller för verksamheter	Fastställt datum	
	Stadsdelsförvaltningens samtliga enheter	2024-09-XX	
Dokumentinformation			
Riktlinjen gäller för stadsdelsnämndens samtliga verksamheter och ska borge för att aktuell upphandlingslagstiftning efterlevs inklusive stadens styrdokument och riktlinjer avseende inköp och upphandling			

Hantering av offentlighet och sekretess¹

Riktlinjer för direktupphandling för Farsta stadsdelsnämnd – bilaga 2

Allmänheten har rätt att ta del av handlingar men allt får du inte lämna ut. Det finns regler om sekretess, tystnadsplikt, meddelarfrihet och meddelarskydd som måste följas.

Offentlighetsprincipen garanterar öppenhet och är en hörnsten i vår demokrati. Det är av yttersta vikt att myndigheternas verksamhet så långt som möjligt sker i öppna former och under insyn av allmänhet och media.

Offentlighetsprincipen

Offentlighetsprincipen innebär att allmänheten har rätt till insyn i och tillgång till information om det allmännas verksamhet.

Offentlighetsprincipen kommer till uttryck på olika sätt, till exempel genom allmänna handlingars offentlighet, rätten till yttrandefrihet och rätten till meddelarfrihet.

[Offentlighetsprincipen och sekretess – kortfattat om lagstiftningen, regeringens webbplats](#)

Allmänna handlingar

Offentlighetsprincipen innebär bland annat en rätt att ta del av allmänna handlingar som finns hos myndigheter.

Farsta stadsdelsförvaltning
Avdelningen för HR och ekonomi

Storforsplan 36, plan 11, Farsta centrum
Box 113
123 22 Farsta
Telefon 08-508 18 156 alt. 076-12 18 156
Växel 08-508 18 000
Fax 08-508 18 099
michael.bostrom@stockholm.se
start.stockholm

---

¹ Texten är hämtad från stadens intranät (augusti 2024).

Bestämmelser om rätten att få ta del av allmänna handlingar finns i tryckfrihetsförordningen (TF). Allmänna handlingar ska vara offentliga och tillgängliga för alla om inte sekretess föreligger.

Vad är en allmän handling?

En allmän handling kan till exempel vara en text, en bild, en ljudinspelning eller en film. En allmän handling ska uppfylla följande krav:

- Handlingen förvaras hos en myndighet.
- Handlingen har kommit in eller upprättats på myndigheten. När en handling ska anses inkommen till eller upprättad finns det särskilda bestämmelser om i TF.

Utlämnande av allmän handling

Vem som helst kan begära att få ta del av en allmän handling och ska då vända sig till den myndighet som förvarar handlingen.

Den som vill ta del av en allmän handling har rätt att läsa den hos myndigheten. Detta gäller om handlingen är allmän och offentlig. Det är även tillåtet att fotografera handlingen. Den som vill ta del av en allmän och offentlig handling har också rätt att mot avgift få en kopia av handlingen.

En myndighet är som huvudregel inte skyldig att lämna ut en allmän handling i elektronisk form. Det är den utlämnande myndigheten som bedömer om den, som en serviceåtgärd, ska skicka en handling elektroniskt om det är lämpligt utifrån gällande lagstiftning.

En begäran att få ta del av en allmän handling ska prövas skyndsamt av myndigheten.

En myndighet får som huvudregel inte kräva att den som vill ta del av en allmän handling ska tala om vem han eller hon är eller vad handlingen ska användas till. Om handlingen innehåller uppgifter som faller in under någon bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen, måste myndigheten dock i vissa fall få veta vem som vill ha handlingen och vad den ska användas till för att kunna ta ställning till om handlingen får lämnas ut.

För det fall en begäran om att få ta del av allmän handling helt eller delvis inte kan tillmötesgå ska den som vill ta del av handlingen underrättas om att han eller hon kan begära att saken hänskjuts till

myndigheten och att det krävs ett beslut av myndigheten för att ett avgörande att inte lämna ut en handling ska kunna överklagas.

Avgifter för kopior av allmänna handlingar

Den som vill ha kopior på handlingar kan behöva betala en avgift.

- Nio sidor är gratis.
- Den tionde sidan kostar 50 kronor och varje sida därutöver kostar 2 kronor.
- Avgifter ska tas ut enligt samma normer vid beställning av elektroniska kopior.
- Eventuell kostnad för att skicka handlingarna tillkommer.

Sekretess och tystnadsplikt

Rätten att ta del av allmänna handlingar hos myndigheter begränsas av att uppgifter i allmänna handlingar kan omfattas av sekretess, det vill säga vara hemliga.

Vad innebär sekretess?

Sekretess innebär ett förbud att röja en uppgift, vare sig det sker muntligen, genom att en allmän handling lämnas ut eller på något annat sätt. Bestämmelser om i vilken utsträckning allmänna handlingar kan omfattas av sekretess finns i offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

Sekretessbestämmelserna innebär begränsningar både i allmänhetens rätt att ta del av allmänna handlingar och i anställdas rätt till yttrandefrihet.

Vilka ska tillämpa sekretessbestämmelserna?

Sekretessbestämmelserna ska tillämpas av myndigheter och därmed jämställda organ, till exempel aktiebolag, handelsbolag, ekonomiska föreningar eller stiftelser där kommuner eller regioner utövar ett rättsligt bestämmande inflytande. Både anställda och uppdragstagare, till exempel vissa konsulter, omfattas av sekretessbestämmelserna. Sekretessen ska iakttas även efter att anställningen eller liknande förhållande upphört.

I OSL finns dels generella sekretessbestämmelser som är tillämpliga i all kommunal verksamhet och dels sekretessbestämmelser som är tillämpliga i särskilda verksamhetsområden så som till exempel inom socialtjänst, utbildningsverksamhet och personaladministrativ verksamhet.

I 20 kap. 3 § brottsbalken finns en bestämmelse om brott mot tystnadsplikt som straffbelägger brott mot sekretessen. Vid uppsåtligt brott mot tystnadsplikten är straffet böter eller fängelse i högst ett år och vid oaktsamhetsbrott böter. Ringa fall av oaktsamhet är straffria.

Meddelarskydd och meddelarfrihet

Med meddelarskydd avses det i TF och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) reglerade skydd en medborgare har i förhållande till myndigheter och andra allmänna organ att kunna lämna uppgifter för publicering i de massmedier som omfattas av TF och YGL.

Meddelarfrihet innebär att det i viss mån är möjligt för anställda och uppdragstagare att straffritt lämna sekretessbelagda uppgifter till massmedier för publicering. Undantag från meddelarfriheten gäller i vissa fall. För det första om någon genom att lämna uppgift gör sig skyldig till vissa allvarliga brott mot rikets säkerhet, för det andra om någon lämnar ut den handling där de sekretessbelagda uppgifterna finns och för det tredje om någon lämnar ut en uppgift för vilken kvalificerad tystnadsplikt gäller som har företrädare framför meddelarfriheten, till exempel inom socialtjänsten.

Bestämmelserna om meddelarskydd innefattar även anonymitetsskydd och förbud för myndigheter och andra allmänna organ att efterforska vem uppgiftslämnaren är. Om någon utnyttjat sin meddelarfrihet får han eller hon inte kritiseras av myndigheten för sitt handlande, så kallat repressalieförbud.

Skyddade personuppgifter

[Skyddade personuppgifter](#)